

později; když jsi mi mluvil zkušenosti, pravdy života a mně dojatému zaslelo oko, já s obdivem patřil na tebe, chtěje sklonit se před mužem, jenž i s mečem po boku uměl být nejlepším hlasatelem božství, škals: až později. Když mi podal Jan před čtyřmi roky v Uhrách po bitvě s Matoušem Trenčinským ruku a připnul mi zlaté ostruhy, pasovav mne na rytíře, a když jsem ti v ústraní padl v náruč chtěje ti děkovat — neb tys nesl toho zásluhu, jsa-mým učitelem — přejals mi slovo odpovídaje: později, můj hochu, až kdysi. A takž i ve Francii, když jsi mi po dvakrát život zachránil, tak i dnes. Kdy přijde doba, kde přijmeš ode mne díky, aniž bys mi bránil zbožňovati tebe?”

“Utiš se, Heřmane, ponech stranou blouznivé výlevy lásky své ke mně, vš, že netoužím po nich. Přijde doba, kdy budeš moci dobře použiti jemných těch citů, nemáš-li posud pro ně místa.”

“Ah, rozumím-li ti, odvracuješ řeč, tázaje se mne po lásce k ženě?” Žirotín kyvl pohlížeje bystře do osvětleného okna přímo proti nim, jež náleželo Oldřichu ze Žebráka, pražskému purkrabímu. “Toť lehká odpověď,” pokračoval Heřman, “posud nejsem poután; vš, že nemám tajnosti před tebou.”

“Nu, tedy se střež těch sladkých dam, kterých se hemží pluky u dvoru obou královen.”

Z biskupského domu vystoupili teď dva mužové. Pan Plichta na ně upřeně pohlézel. Heřman pozoruje, že mu jen maně odpovídá, zahleděl se v touže stranu. “Zdá se mi,” zašeptal, “že to pan Vilém z Valdeka.”

“Máš bystrý zrak,” odtušil též tiše pán ze Žirotína. “Poshov!”

Mužové přešli jako náhodou nádvoří. Právě šli pod oběma přáteli. Plášť pána z Valdeka se odhrnul, a bylo slyšet jasnýzvuk meče, jenž zavádil o kámen. Pan Plichta se naklonil z okna. “Pane Viléme!” zavolal tiše, “upni si lépe přezku, aby Jeho Milosti nebyl nápadný tvůj pancéř, a ty, pane Velku, povytáhni svůj válečný meč, aby stráž tě neměla v podezření, že opouštíš místo purkrabího na Lokti, bys vyhledával noční vády na dvoře Jeho Milosti!”

“U d'asa, toť Žirotín!” ozval se pan Zajíc.

“Proklatě!” dodal pan Velek z Košif nadzvedaje zrádnou zbraň.

“Co zde robíš?”

“Chtěl jsem vám říci s bohem. Odcestuji.”

“Nesetkáme se již?”

“V Lokti snad. Mnoho zdaru!”

“Podobně!”

Oba pánové zašli opět k biskupskému domu, načež se obrátil pan Zajíc z Valdeka kráčeje stranou ku chrámu sv. Víta.

“Ubohá žena!” zašeptal pán ze Žirotína.

“Míníš tím královnu Elišku?” tázal se Heřman.

“Elišku ovšem, nikoli ale královnu, nýbrž ženu.”

Oba pomlčeli. V nejbližších okamžicích vyšlo se strany, kam dříve zašel pán z Valdeka, několik osob. “Královna!” zašeptal Heřman. Pan Plichta se vzpřimil zakrýváje svou postavu, soudruh jeho učinil taktéž. Chvatným krokem ubírala se vznešená paní přímo k zadní brance. Byla zahalena v hustý závoj, který splýváje v jedno se záhyby řásného pláště halil veličenskou její postavu, že jen bystrému znalci bylo lze poznat Elišku Přemyslovnu. Hlavu majíc skloněnu kynula jedné z obou průvodkyň, aby ji předešla; tato nesla menší děcko, Otakara Přemysla, v náručí, královna sama vedla malého Václava za ruku. Slečna Gertruda, jedna z královniných společnic, již to vyzvání platilo, uposlechla vybídnutí a zůstavila královnu s druhou průvodkyní a nedočkavši se ani její úklony následovala pannu Gertrudu. Druhá dáma obrátila se zpět do královského zámku. Sotva dostoupil neobyčejný v tento čas průvod biskupského domu, otevřela se jeho vrata, a několik mužů stavu rytířského mlčky se uklonivších vystoupilo jimi. Obstoupili královnu i pannu Gertrudu s doprovázejícím je mužem a rychle kráčeli ku brance.

Heřmana napjatě sledujícího tento výstup vytrhl hlas páně Plichtův. “Mnoho zdaru!” volal tiše na muže, který teprva teď se strany od chrámu sv. Víta vystoupil. Tento pokynul. Heřman poznal pána z Valdeka. Vytrval poslední, by pozoroval zdar podniku. Za ním se uzavřela branka, a stráž nad hradbou nečinně pohlížela na odcházející noční chodce. Po chvíli dozníval k uchu obou přátel dusot koní kvapem odjíždějících.

Heřman se obrátil tázavě ku svému druhu; zastihl jej hledícího s trpkým úsměvem do protějšího okna, jež náleželo královskému purkrabímu. “Jindřich z Lipé!” zašeptal.

Mladík zahledl postavu, která právě ustupovala od okna, kde se dosud skrývala za záclonou, “On?” tázal se udiven.

“Poznal si jej? Ano byl to pán z Lipé. Výtečný to pletichář!” odvětil trpce Žirotín. “On sám je původcem tohoto útěku královny, neboť královna česká prehá před svým manželem,” dodal s důrazem, vida udivenou tvář soudruhovu. Dnes pohlíží s vnitřním uspokojením na prechající Elišku, a zítra nebo již za hodinu bude, stavě se překvapeným, popouzeti krále proti nešťastné královně. Patř, toť hned jeden obrázek, jenž se ti naskytá, abys mohl porovnat žití dvorské s volným venkovským životem beze vsí přetvářky, a toť pouze obrázek.”

“Já slyšel cosi o nepohodě královských manželů, ale více jsem netušil. A tys věděl o tom?”

“Ovšem, příteli, proto jsem tě zavedl na to místo. Chtěl jsem dáti s bohem panu Vilémovi; kdož ví, zdali jej na cestě zastihnu. Viz, již se nehodím do zdejšího života, chladně patřím na plotky a úklady obou stran a mlčím. Zde mi nelze působit, jsem příliš Žirotínem, abych mohl slouti přívržencem vášnivě a ač dobré Elišky, nebo hrdé strany Rejčky z pána a Lipé. A tento král!”

Zamlčel se. Svit pochodně ozářil chodbu. Přímo k oběma přátelům přicházeli dva dvořané, před nimi kráčel panoš světě jim. Starší z obou přikročil radostně k panu Plichtovi. “Žirotín!” zvolal podávaje mu pravici. “U d'asa, kde jsi se to octnul, pane bratře? Opět tě nalézám na hradě pražském, podruhé teprva po čtyřleté vzdálenosti a v jakém místě! Svátý patrone! slavný náš válečník dumá zde při půlnočním šeru v ústraní. Snad zpomíná na některou z hrdinských písní, jež na jeho oslavu po Cechách se ozývají. Buď mi vítán! — Ah, promiň, pane,” obrátil se k Heřmanovi, “že jsem tě nepozdravil, zvláště že tvoje tvář není mi neznáma; stojíš ostatně vedla pana Plichty, a tuť se nezdráhám podati tobě pravici. Jsem smil z Ronova.”

“Výtečný velmož a hofmistr Jeho milosti krále Jana”, dopověděl s úsměvem pán z Žirotína; „a to jest můj přítel Heřman z Miličina, čtrnácte dní již pod tvým dozorem, pane hofmistře, nový to dvořanín. Posud nebyl ve službě, proto ho neznáš.”

“Neznám, neznám, tisíc běsů! Kám se děla má pamět? Vždyť se na to jméno pamatuji již ode dávna. Ano, ano, byl jsem mezi prvními, pane bratře, kteří tě sevřeli v náruč, když jsi obdržel zlaté ostruhy od Jeho Milosti; hle jak se pamatuji. K tomu jsi vychovanec páně Plichtův. Svátý patrone, toť dosti příčin, abych tě bratrsky zulíbal.” A skutek následoval po slovech. “Zdárny to chovanec”, pokračoval hovorný pan hofmistr; “škoda, Žirotíne, že nejsi aspoň rektor scholarum místo výborného našeho vykladatele knih Aristotelových, magistra Bohumila. Jaký druh biteů by to z pražských škol vycházel! Ach, svátý patrone! Jeho královská Milost snad by pak vlídněji pohlížela na české juny. D'áble, d'áble! nedbej, pane z Miličina, na můj jazyk, tys nový dvořan, člověk tak ledacos prohodí, co nepatří ani k řeči. Co se —”

“Zadrž strýče, a nenech mne zde zevlovat jako nejapného venkovana”, přerušil proud jeho řeči mladý bohatýr vedle něho stojící, jenž svou vysokou svalovitou postavou i oba přátele předčil. “Představ mě pánům bratrům”.

“Ano, ano, u d'asa! již ta mlád' mne učí mravům; ale dobře tak. Zde, pánové, Oldřich z Řičan, veselý a statný syn svého otce Radslava, můj sestřenec, ode dneška podčeší Jeho Milosti. Doufám, že si budete dobrými přáteli, pane z Miličina, netřeba tě představovat, slyšel již. Však zde, hochu, sejmi biret, bys ometl pérem podlahu. Slavný český bohatýr a šlechtý jak málo který, pan Plichta ze Žirotína, stojí před tebou. Je to můj starý druh ze dvora Václava II. blahé paměti.” A pán z Ronova máchl jako lítostně rukou. “Jsem na to hrd, potiskni s účtou jeho ruku”.

Mladý muž na slovo vyplnil příkaz strýcův a s obdivem i účtou přistoupil k největšasnému tehdaž dobrodruhu českému a zarděl se, když tento podávaje mu ruku vlídně a zároveň zkoumavě upřel naň svůj zrak. Znal příliš věhlas bohatýrův, aby si nebyl vážil jeho osoby. “Vskutku, pane rytíři”, řekl pak s úsměvem, “můj strýc a jiní bratři z bohatýrstva takovými rysy vylíčili mi tvou povahu, mé ucho zaslechlo tolikrát opěvovati tvé hrdinství, že pokládám za šťastné znamení, že setkal jsem se již první dni svého zde pobytí s tebou”.

“Však na krátce”.

“Jakže, snad nám nechceš opět uprchnout, sotva do Prahy zavítav?” zvolal Smil z Ronova.

“Ještě dnes.”

“Ah u d'asa, teď teprv pozoruji. Proto jsi v těžkém odění”.

Vskutku byl pan Plichta v polobrnění s těžkým mečem po boku, kdežto druzí bohatýři stáli zde pouze v lehkém dvorním obleku s ozdobnými meči po boku.

“Nezdálo se mi potřebno zajížděti ještě na hospodu. Král Jan nevyžaduje dvorní oblek, ano uvítá milostivěji bojovníka než dvořana.”

“Ale odjeti tak nakvap!”

“Jsme již dva dni na cestě, jedu z Týnice. Ostatně vy sami stěžujete mi můj pobyt zde stálým velebením osoby mé”, podotkl pan Plichta s úsměvem. “A vš, pane Smile, že nerad kladu komu meze v řeči tak jako v jednání.”

“Bah, brachu! Pohleď zde jen třicetkrát vycházejícímu slunkku ve tvář, a ručím ti svou hlavou, že velebení to ustoupí —”

“—p dezřívání, závisti” doplnil pan Plichta.

“Pravda, znáš to, pane bratře; ale prosím, mne učin čestnou výjimkou.”

“Srdečně rád. Ale rei mi, co to znamená, že tě zde nalézám ještě v tak pozdní hodinu?”

“Aj,” opáčil hofmistr, “spíše mně by se hodila ta otázka”.

“Přišel jsem se rozloučit se svým přítelem Heřmanem z Miličina;